

สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยบูรพา  
จ.ชลบุรี อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

ผลของโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองต่อพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่  
ของมารดาหลังคลอด โรงพยาบาลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

เรือโทหญิงเบญจกัศ สางห้วยไพร

๗๙ เมษายน ๒๕๕๔

286090

รับมรดก

๗๙ เม.ย. ๒๕๕๔

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา  
จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา  
ประจำภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2551

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา  
วิทยานิพนธ์ของเรือโทหญิงเบญจกัศ สางห้วยไพร ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการ  
ศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน ของ  
มหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก  
(ดร.วรรณิกา อัสวชัยสุวิกรม)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธาน  
(รองศาสตราจารย์ ดร.มุกดา หนูยศรี)

.....กรรมการ  
(ดร.วรรณิกา อัสวชัยสุวิกรม)

.....กรรมการ  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์)

.....กรรมการ  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวดี รอดจากภัย)

คณะพยาบาลศาสตร์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม  
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนีภรณ์ ทรัพย์กรานนท์)

วันที่ 20 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552

## ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก ดร.วรรณภา อัสวชัยสุวิกรม ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ที่ให้คำปรึกษาคำแนะนำทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คณะกรรมการสอบปากเปล่าทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและแก้ไขจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย รวมทั้งให้คำแนะนำและแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ หัวหน้าหอผู้ป่วยสูตินรีเวชกรรม และพยาบาลประจำหอผู้ป่วยสูตินรีเวชกรรม โรงพยาบาลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ที่ให้ความกรุณาในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณมารดาหลังตลอดที่ให้ความร่วมมือในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

เรื่อโทหญิงเบญจกัถ์ สางห้วยไพร

49920767: สาขาวิชา: การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน; พย.ม. (การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน)

คำสำคัญ: การรับรู้ความสามารถตนเอง/ ความคาดหวังในผลลัพธ์/

พฤติกรรมกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

เรือโทหญิงเบญจกัศ สาขห้วยไผ่: ผลของโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองต่อพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาหลังคลอดโรงพยาบาลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ (THE EFFECT OF THE PERCEIVED SELF-EFFICACY PROMOTING PROGRAM ON BREAST FEEDING BEHAVIOR OF POSTPARTUM MOTHERS AT SOMDEJPRANANGCHAOSIRIKIT HOSPITAL) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: วรณิภา อัสวชัยสุวิกรม, Ph.D., รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวสน์, Ph.D., 177 หน้า, ปี พ.ศ.2552.

การส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นสิ่งสำคัญ ที่ช่วยให้มารดาประสบความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเต็มตัว 6 เดือน การวิจัยกึ่งทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถตนเองต่อพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาหลังคลอดโรงพยาบาลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ โดยประยุกต์ทฤษฎีความสามารถตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาหลังคลอดที่คลอดเองโดยวิธีธรรมชาติ จำนวน 64 คน เป็นกลุ่มทดลอง 32 คน และกลุ่มควบคุม 32 คน ศึกษาระหว่างเดือนมิถุนายน พ.ศ.2551 ถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2551 วัดผลก่อนและหลังการทดลอง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของมารดาและบุตร การรับรู้ความสามารถตนเองต่อพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ความคาดหวังในผลลัพธ์จากการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ เปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมด้วยสถิติ Independent t-Test และ Chi-square ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถตนเองต่อพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ความคาดหวังในผลลัพธ์จากการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และมีระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเต็มตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ดังนั้น การส่งเสริมให้มารดาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเต็มตัว 6 เดือน ควรเพิ่มการรับรู้ความสามารถตนเอง และความคาดหวังในผลลัพธ์จากการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

49920767: MAJOR: COMMUNITY NURSE PRACTITIONER; M.N.S. (COMMUNITY NURSE PRACTITIONER)

KEYWORDS: PERCEIVED SELF- EFFICACY/ EXPECTED OUTCOME/  
BREAST FEEDING BEHAVIOR

BENJAPAK SANGHUAIPRAI: THE EFFECT OF THE PERCEIVED SELF-EFFICACY PROMOTING PROGRAM ON BREAST FEEDING BEHAVIOR OF POSTPARTUM MOTHERS AT SOMDEJPRANANGCHAOSIRIKIT HOSPITAL. THESIS ADVISORS: WANNIPA ASAWACHAISUWIKROM, Ph.D., RUNGRAT SRISURIYAWET, Ph.D., 177 P. 2009.

The promoting on breast feeding is important to help mother succeed in exclusive breast feeding for 6 months. The purpose of this quasi-experimental research study was to examine the effect of the perceived self-efficacy promoting program on breast feeding behavior of postpartum mothers at Somdejpranangchaosirikit Hospital. The researcher developed perceived self-efficacy promoting program based on self-efficacy theory. The sample included 64 postpartum mothers, 32 in experimental group and 32 in control group. The perceived self-efficacy promoting program was studied from June 2008 to November 2008. Questionnaires for pretest and posttest were administered before and after the experiment. The research instruments were 1) Personal Data Sheet, 2) Perceived Self-efficacy on Breast Feeding Behavior Scale, 3) Outcome Expectation on Breast Feeding Behavior Scale and 4) Breast Feeding Behavior Scale. Frequency, percentage distribution, independent t-test and chi-square were applied for analyzing the data. The results of the study showed that perceived self-efficacy on breast feeding behavior, outcome expectation on breast feeding behavior and breast feeding behavior of the experimental group was significantly better than that of the control group and period of exclusive breast feeding of the experimental group were significantly better than those of the control group ( $p < .05$ ). Therefore, the promoting on breast feeding for 6 months should be increased in perceived self-efficacy and outcome expectation.

## สารบัญ

|                                                    | หน้า |
|----------------------------------------------------|------|
| บทคัดย่อภาษาไทย .....                              | จ    |
| บทคัดย่อภาษาอังกฤษ .....                           | ค    |
| สารบัญ .....                                       | ช    |
| สารบัญตาราง .....                                  | ณ    |
| สารบัญภาพ .....                                    | ญ    |
| บทที่                                              |      |
| 1 บทนำ .....                                       | 1    |
| ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา .....               | 1    |
| คำถามการวิจัย .....                                | 9    |
| วัตถุประสงค์ของการวิจัย .....                      | 9    |
| สมมติฐานของการวิจัย .....                          | 9    |
| ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย .....            | 10   |
| ขอบเขตของการวิจัย .....                            | 10   |
| นิยามศัพท์เฉพาะ .....                              | 10   |
| กรอบแนวคิดในการวิจัย .....                         | 11   |
| 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง .....             | 13   |
| การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ .....                        | 13   |
| ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ .....    | 48   |
| กลยุทธ์สู่ความสำเร็จของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ..... | 56   |
| การประยุกต์ทฤษฎีความสามารถตนเอง .....              | 65   |
| 3 วิธีดำเนินการวิจัย .....                         | 76   |
| ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง .....                      | 77   |
| การเลือกตัวอย่าง .....                             | 78   |
| การทดลอง .....                                     | 78   |
| เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย .....                   | 87   |
| การพัฒนาคุณภาพเครื่องมือในการทดลอง .....           | 91   |
| การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง .....              | 92   |

## สารบัญ (ต่อ)

| บทที่                                                                                                                                                                                                                                                                   | หน้า |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| การเก็บรวบรวมข้อมูล .....                                                                                                                                                                                                                                               | 92   |
| การวิเคราะห์ข้อมูล .....                                                                                                                                                                                                                                                | 93   |
| 4 ผลการวิจัย .....                                                                                                                                                                                                                                                      | 95   |
| ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง .....                                                                                                                                                                                                                          | 95   |
| ตอนที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถตนเองต่อ<br>พฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ความคาดหวังในผลลัพธ์จากการเลี้ยงลูก<br>ด้วยนมแม่ และพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ก่อนทดลองระหว่างกลุ่ม<br>ทดลองกับกลุ่มควบคุมด้วยการทดสอบ Independent t-Test .....          | 97   |
| ตอนที่ 3 เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถตนเอง<br>ต่อพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ความคาดหวังในผลลัพธ์จากการเลี้ยงลูก<br>ด้วยนมแม่ และพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่หลังทดลองระหว่างกลุ่ม<br>ทดลองกับกลุ่มควบคุมด้วยการทดสอบ Independent t-Test ..... | 99   |
| ตอนที่ 4 ระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยังทดลอง .....                                                                                                                                                                                                          | 101  |
| 5 สรุปและอภิปรายผล .....                                                                                                                                                                                                                                                | 102  |
| สรุปผลการวิจัย .....                                                                                                                                                                                                                                                    | 103  |
| อภิปรายผล .....                                                                                                                                                                                                                                                         | 104  |
| ข้อเสนอแนะในการนำการวิจัยไปใช้ .....                                                                                                                                                                                                                                    | 108  |
| ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป .....                                                                                                                                                                                                                                  | 109  |
| บรรณานุกรม .....                                                                                                                                                                                                                                                        | 110  |
| ภาคผนวก .....                                                                                                                                                                                                                                                           | 117  |
| ภาคผนวก ก .....                                                                                                                                                                                                                                                         | 118  |
| ภาคผนวก ข .....                                                                                                                                                                                                                                                         | 120  |
| ภาคผนวก ค .....                                                                                                                                                                                                                                                         | 122  |
| ภาคผนวก ง .....                                                                                                                                                                                                                                                         | 126  |
| ภาคผนวก จ .....                                                                                                                                                                                                                                                         | 163  |
| ภาคผนวก ฉ .....                                                                                                                                                                                                                                                         | 174  |
| ประวัติย่อของผู้วิจัย .....                                                                                                                                                                                                                                             | 177  |

## สารบัญตาราง

| ตารางที่ | เนื้อหา                                                                                                                                                              | หน้า |
|----------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 1        | สารต่อต้านการติดเชื้อที่พบในนมแม่ .....                                                                                                                              | 17   |
| 2        | แสดงเชื้อก่อโรค ซึ่งพบสารต่อต้านจำเพาะในนมแม่ .....                                                                                                                  | 20   |
| 3        | ปริมาณโกลิโกแซ็กคาไรด์ในนมแม่และนมวัว .....                                                                                                                          | 29   |
| 4        | ส่วนประกอบของไขมันในน้ำนมแม่ระหว่างให้นมลูก .....                                                                                                                    | 31   |
| 5        | ปริมาณกรดอะมิโนในนมแม่เทียบกับนมวัว .....                                                                                                                            | 33   |
| 6        | จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระดับการศึกษา.....                                                                              | 96   |
| 7        | เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถตนเองต่อพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ก่อนทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมด้วยการทดสอบ Independent t-Test.....           | 98   |
| 8        | เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังในผลลัพธ์จากการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ก่อนทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมด้วยการทดสอบ Independent t-Test.....                       | 98   |
| 9        | เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ก่อนทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมด้วยการทดสอบ Independent t-Test .....                                     | 99   |
| 10       | เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถตนเองต่อพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่หลังทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมด้วยการทดสอบ Independent t-Test ..... | 99   |
| 11       | เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังในผลลัพธ์จากการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่หลังทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมด้วยการทดสอบ Independent t-Test .....             | 100  |
| 12       | เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่หลังทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมด้วยการทดสอบ Independent t-Test ...                              | 100  |
| 13       | จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวลังทดลอง และการทดสอบ Chi-square.....                                                  | 101  |

## สารบัญภาพ

| ภาพที่                                                                                                    | หน้า |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย .....                                                                              | 12   |
| 2 แสดงโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง 3 องค์ประกอบ .....                                                     | 65   |
| 3 แสดงโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง 3 องค์ประกอบ ซึ่งเป็นตัวกำหนด<br>อิทธิพล เชิงเหตุผลซึ่งกันและกัน ..... | 66   |
| 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถตนเองและความคาดหวัง<br>เกี่ยวกับผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น .....    | 67   |
| 5 วงจรและทิศทางขององค์ประกอบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ .....                                               | 70   |
| 6 รูปแบบการวิจัย .....                                                                                    | 76   |
| 7 แผนการดำเนินการวิจัย .....                                                                              | 94   |